

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE¹ 11.10.2021 - 15.10.2021

12. oktoober 2021

Lahendid 43391/18 ja 17766/19 - mõistlik menetlusaeg ning tõhusad õiguskaitsevahendid

Bara ja Kola vs. Albaania

Artikkel 6-1 ja 13

2016. aastal viidi Albaanias läbi ulatuslikud reformid kogu õigussüsteemis, mille tulemusel muudeti põhiseadust ning riigi kõrgeimate kohtute, nagu ülemkohus, korraldust ja toimimist. Reformiti ka kohtunike valimisi viisi. Sellega seoses tekkis Albaania ülemkohtul märkimisväärne kogus kaasusi, mis jäid lahendamiseks ootele. Seda võimendas veelgi see, et ajavahemikus mai 2019 kuni märts 2020 puudus ülemkohtul otsuste tegemiseks nõutav kohustuslik kvoorum. Samas tasub märkida, et ka enne reforme Albaania õigussüsteemis oli Albaania ülemkohtul märkimisväärne kogus kaasusi ootel ja lahendamata.

Käesolev kaasus puudutab menetlusi siseriiklikes kohtudes ajal, mil kohtureformid olid toimumas. Esimesel kaebajal (Bara) oli menetluses kaasus seoses ülikooli rektori ametikoha valimisega, kus teda ei valitud Tirana Ülikooli rektoriks (jäi teiseks). Ta vaidlustas selle otsuse, kuid edutult. Ülemkohtusse pöördudes leidis ta, et on rikutud mõistliku menetlusaja põhimõtet, kuid kohus leidis, et viivitus on põhjendatud seoses õigusreformi läbiviimisega. Teisel kaebajal (Kola) oli käimas kohtuprotsess seoses mõrvaga, kus talle esimeses astmes 2012. aastal mõisteti eluaegne vangistus. See menetlus veel käib.

EIKi pöördudes leiavad kaebajad tuginedes EIÕK artiklile 6, et on toimunud mõistliku menetlusaja rikkumine ning neil puuduvad tõhusad õiguskaitsevahendid (artikkel 13).

EIK leidis kokkuvõtvalt, et märkimisväärsed hilinemised Albaania ülemkohtu poolt on käsitletavad EIÕK artikkel 6 rikkumisena olenemata sellest, et Albaanias olid samal ajal käimas ulatuslikud õigusreformid. Esimese kaebaja osas tuvastas EIK ka artikkel 13 rikkumise.

EIK mõistis esimesele kaebajale mittevaralise kahju hüvitiseks 1200 eurot ning teisele kaebajale 2300 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

12. oktoober 2021

Lahend 11625/17 - juurdepääs kohtupidamisele

J.C. ja teised vs. Belgia

Artikkel 6-1

Kaebajad on 24 Belgia, Prantsusmaa ja Hollandi kodaniku, kes väidavad, et kui nad olid lapsed, siis neid seksuaalselt väärkoheldi katoliku kiriku preestrite poolt.

Kaasus puudutab eelkõige kaebajate hüvitusnõuet Püha Tooli vastu. Belgia kohtud leidsid, et neil ei ole jurisdiktsiooni Püha Tooli osas. EIKi pöördudes leiavad kaebajad, et on toimunud EIÕK artikkel 6-1 rikkumine.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

Kokkuvõtvalt leidis EIK, et ei ole toiminud EIÕK artikkel 6-1 rikkumist. EIK leidis, et Belgia kohtute keeldumine võtta menetleda kaebajate nõuet Püha Tooli vastu ei ole kõrvale kaldunud rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtetest riigi puutumatuses kohtu ja seetõttu ei saa käesoleval juhul kohtusse pöördumise õiguse piiramist pidada taotletavate legitiimsete eesmärkide suhtes ebaproportsionaalseks.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

12. oktoober 2021

Lahend 4358/19 - sõnavabadus

The Association of Investigative Reporters and Editorial Security of Moldova and Sanduța vs. Moldova
Artikkel 10-1

Käesolevas kaasuses on kaebajad valitsusväline organisatsioon ja ajakirjanik, kes avaldasid artikli, mis puudutas ühe Moldova suurema erakonna väidetavat rahastamist Venemaa sidemetega offshore-ettevõtte poolt enne 2016. aasta presidendivalimisi. See erakond algatas peale artikli avaldamist eduka tsiviilvaidluse laimamise osas. Moldova kohus leidis, et artikkel oli laimav, kuna ükski riigiasutus ei leidnud, et see erakond oli saanud raha välismaalt. Kaebajatel anti kohustus avaldada tagasivõtmine mööndes, et artikkel ei olnud tõene, ja kandma erakonna menetluskulud (summas umbes 10 eurot). Kaebajate hilisemad vaidlustamised ei olnud edukad. EIKi pöördudes tuginevad kaebajad artikkel 10 (sõnavabaduse) rikkumisele.

Pärast seda kui EIK võttis Moldova valitsusega ühendust seoses käesoleva asjaga, siis Moldova valitsusagent esitas apellatsioonikohtule läbivaatamistaotluse tehtud otsuse osas. Lõpuks see kohus rahuldab taotluse ning leidis, et kaebajad ei ole laimamises süüdi.

EIK lükkas tagasi Moldova valitsuse argumendi, mille kohaselt kaebajad kaotasid läbivaatamismenetluse tulemuste tõttu oma ohvri staatuse. EIK märkis, et ei apellatsioonikohtus ega Moldova valitsus enne menetlust ei määranud ega pakkunud välja kaebajatele hüvitist vastupidiselt paljudele teistele juhtumitele. Seetõttu ei saa pidada laimamise hagi rahuldamata jätmist kaebajate jaoks piisavaks hüvitiseks. Kokkuvõtvalt tuvastas EIK artikkel 10 rikkumise.

EIK leidis, et Moldova peab kaebajatele maksma 2300 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ning 1500 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

14. oktoober 2021

Lahendid 74288/14 ja 64568/16 - õiguste piiramise kitsendused

Democracy and Human Rights Resource Centre and Mustafayev vs. Aserbaidžaan

Artikkel 18 ja protokoll nr 4 artikkel 2

Esimene kaebaja on valitsusväline organisatsioon, mis on spetsialiseerunud juriidilisele haridusele ja inimõiguste kaitsele. Teine kaebaja on advokaat ja Aserbaidžaan advokatuuri liige. Ta on ka esimese taotleja asutaja ja esimees. Kaasus puudutab kaebajate kaebusi kohtuotsuste osas, mis on algatatud seoses väidetavate finantsrikkumistega. Mõlemad kaebajad tuginevad eelkõige protokoll nr 1 artiklile 1 (vara kaitse) ja EIÕK artiklile 13 (õigus töhusele õiguskaitsevahendile) seoses nende pangakontode külmutamisega. Teine kaebaja tugineb ka protokollile nr 4 artiklile 2 seoses talle kehtestatud

reisipiirangutega. Kaebajad väidavad, et neile rakendatud meetmed on olnud poliitiliselt motiveeritud seoses Aserbaidžaanis toimunud ulatusliku kampaaniaga nende organisatsioonide ja isikute vastu, kes kaitsevad inimõigusi.

EIK leidis kokkuvõtvalt, et kaebajate pangakontode külmutamine ja ametivõimude poolt kehtestatud reisikeeld teisele kaebajale oli ebaseaduslik. Samas leidis EIK, et uue reisikeelu kehtestamine teisele kaebajale siseriiklike kohtute poolt oli olnud kooskõlas siseriiklikku õigusega, kuid sellel ei olnud seaduslikku eesmärki. EIK leidis, et sellised piirangud on kaebajatele kehtestatud seoses nende tööga inimõiguste valdkonnas, et takistada neil oma tegevuse jätkamist.

EIK tuvastas protokoll nr 1 artikkel 1 rikkumise seoses mõlema kaebaja pangakontode külmutamisega. EIK tuvastas EIÕK artikkel 13 rikkumise. EIK tuvastas ka protokoll nr 4 artikkel 2 rikkumise seoses teisele kaebajale kehtestatud reisipiirangutega ning ka EIÕK artikkel 18 rikkumise.

EIK mõistis esimesele kaebajale hüvitiseks 8000 eurot ja teisele kaebajale 15 000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

14. oktoober 2021

Lahend 34159/17- õigus eraelu austamisele

M.L. vs. Slovakkia

Artikkel 8

Kaebaja poeg oli olnud ühe Slovakkia valla roomakatoliku preester, kes mõisteti süüdi kuritegudes, mis olid seotud eelkõige laste seksuaalse väärkohtlemisega. Kaks aastat pärast kaebaja poja surma avaldasid kolm tabloidajalehte artikleid tema poja süüdimõistmisest ning võimalikust seosest kaebaja poja oletatava enesetapuga. Kaebaja algatas edutult ajalehtede vastu menetluse, taotledes oma poja surmajärgset ja oma isikliku puutumatus kaitset. Kaebaja vaidlustused ei olnud siseriiklikult edukad. EIKi pöördudes tugineb kaebaja artiklile 8 (õigus era- ja perekonnaelu austamisele).

EIK leidis, et tabloidajalehtede poolt avalatud artiklid mõjutasid otseselt kaebajat. EIK leidis, et siseriiklikud kohtud ei suutnud asjas läbi viia kõikide elementide ja küsimuste adekvaatset hindamist kogutud tõendite põhjal. EIK leidis, et ajakirjanike poolt tehtud avaldused käesolevas asjas ei olnud kooskõlas vastutustundliku ajakirjandusega. Kokkuvõtvalt EIK tuvastas artikkel 8 rikkumise, sest Slovakkia siseriiklikud kohtud ei suutnud leida tasakaalu kaebaja õigusele eraelu kaitsele ning ajalehtede õigusele sõnavabadusele.

EIK leidis, et Slovakkial tuleb kaebajale maksta 5000 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ning 267 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

14. oktoober 2021

Lahend 20422/15 - sõnavabadus

Staniszewski vs. Poola

Artikkel 10-1

Kaebaja on ajakirjanik ja tasuta igakuise uudiskirja toimetaja Bulkowo külas. Kaebaja mõisteti kokkuvõtvalt süüdi laimamises Poola valimiseaduse artikli 111 alusel, sest ta avaldas uudiskirjas valeväiteid vallavanemaks kandideeriva poliitiku kohta. See poliitik esitas hagi/kaebuse Poola

valimisseaduse artikli 111 alusel, mille tulemusel kästi kaebajal ja uudiskirja avaldanud ametiühingul ühiselt avaldada vabandus ning maksta heategevuseks 2500 eurot. Kaebaja vaidlustas selle otsuse, kuid edutult. EIKi pöördudes tugineb kaebaja EIÕK artiklile 6 ja artiklile 10. Kaebaja leiab ka, et talle määratud karistus on liiga karm ja mitte proportsionaalne.

EIK märkis, et vabad valimised ja sõnavabadus, eriti poliitilise arutelu vabadus, moodustavad iga demokraatliku ühiskonna alustala. Need kaks õigust on omavahel seotud ja tugevdavad üksteist. Seega on eriti oluline, et valimistele eelnenud perioodil lubataks igasugusel arvamusel ja teabel vabalt liikuda. See põhimõte kehtib võrdselt nii üleriigilistel kui ka kohalikel valimistel. Samal ajal märkis EIK, et väga tähtis on ka kaitsta valimisprotsessi terviklikkust valeandmete eest, mis mõjutavad hääletamistulemusi, ning vajadust kehtestada meetmed kandidaatide maine tõhusaks kaitsmiseks.

EIK leidis, et Poola siseriiklikud kohtud on käesolevas kaasuses õigesti kaalunud konkureerivaid huve ning nende poolt määratud karistus on olnud proportsionaalne, sest kaebaja pole kohtule esitanud tõendeid tema finantsseisu kohta ning pole teada, kas kaebaja maksis ise määratud karistuse või tegi seda tema eest ametiühing. Kokkuvõtvalt leidis EIK, et ebaõigete andmete avaldamine kohalike valimiste kandidaadi kohta ei moodusta EIÕK artikkel 10 rikkumist.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)